

Hoe komen jullie aan de naam LEOPARD?

Wij noemen al onze opslagprojecten naar dieren die bescherming nodig hebben. De luipaard, en vele ondersoorten van de luipaard, worden bedreigd. Een deel van onze winsten zullen wij gebruiken om de bedreigde dieren te ondersteunen. We gaan daarvoor een fonds in het leven roepen dat gericht ondersteuning geeft aan initiatieven om bedreigde diersoorten te beschermen en het voortbestaan ervan te bevorderen.

Waarom bouwen jullie juist op deze locatie?

In de omgeving van Delfzijl wordt veel (groene) stroom opgewekt. De regio was door ons al gespot als strategische locatie, omdat voor een duurzame balancerings van het regionale en landelijke elektriciteitsnet een overschot aan duurzame elektriciteit uitgesteld op het elektriciteitsnet moet worden ingevoerd. De locatie is perfect vanwege het gesloten distributienet en de reeds aanwezige infrastructuur met aansluiting op het hoogspanningsnet.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen waarmee jullie te maken krijgen?

De belangrijkste uitdaging voor dit project is de planning. Eerst zal de curator van Aldel het terrein moeten leegmaken en bouwrijp opleveren. Daarvoor moeten diverse gebouwen worden gesloopt. Om de energieopslag te kunnen bouwen zijn vergunningen nodig en er moeten werkzaamheden op het terrein worden uitgevoerd. Zo moet de bestaande netaansluiting geschikt worden gemaakt voor het aansluiten van de batterij. Verder moeten er fundaties worden gebouwd en kabels en wegen worden aangelegd. Tot slot moet alles op tijd geleverd gaan worden om de bouw van energieopslag zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. We streven ernaar om daarbij zo weinig mogelijk hinder te veroorzaken voor de omgeving.

Gaan jullie het terrein saneren?

Het terrein van Aldel is op sommige plekken in het verleden vervuild is geraakt. Vervuiling die direct gevaar opleverde is al door Aldel opgeruimd. Voor het werken in de grond op plekken waar mogelijk oude vervuiling aanwezig is, zal per activiteit worden gekeken welke maatregelen nodig zijn om veilig te kunnen werken. Een volledige sanering van het terrein zal niet nodig zijn. Indien er plekken zijn waar desondanks sanering van de grond moet plaatsvinden, dan zullen wij dit doen in overleg met het bevoegd gezag.

Houden jullie de geschiedenis van Aldel in ere?

De Aldel-fabriek is hier gevestigd vanaf ongeveer 1970. Er is hier een geschiedenis van ruim 50 jaar energie intensieve bedrijvigheid geweest en veel mensen uit de regio hebben hier een baan gehad. We hopen op deze voor Groningen toch wel historische plek nu bij te kunnen gaan dragen aan een stabiele stroomvoorziening in het noorden van Nederland. In overleg met oud-Aldel medewerkers denken we na over hoe we Aldel blijvend kunnen herinneren

Wat is de impact op de werkgelegenheid?

Wij verwachten dat deze batterij-opslag zowel direct als indirect veel werkgelegenheid zal opleveren. Doordat de locatie zal worden gebruikt voor grootschalige energieopslag, wordt er nieuwe werkgelegenheid gecreëerd in de duurzame sector. Voor de bouw van een dergelijk project is een groot team nodig en zullen vele bedrijven uit de regio worden ingeschakeld. Maar ook bedrijven van buiten de regio zorgen indirect voor extra werkgelegenheid, omdat deze ook van regionale diensten gebruik zullen maken zoals hotelovernachtingen, catering en hoveniers. Ook tijdens de operationele periode zullen wij proberen zoveel mogelijk lokale werkgelegenheid te bieden. Ook tijdens de operationele fase zullen mensen permanent aan het werk zijn. We kunnen echter nog niet zeggen hoeveel dat er zullen zijn, dat hangt onder meer af van de nog te kiezen technologie.

Hoe groot wordt de nieuwe batterij-opslaglocatie en hoeveel energie kan deze opslaan?

De omvang is 10 hectare, dit staat gelijk aan ongeveer 15 voetbalvelden. Wij gaan daar de hoeveelheid batterijen van 16.000 Tesla's model 3 neer zetten. Dat zijn de verkopen van alle Tesla's van 2020 t/m 2022.

Hoe past het project in het energienetwerk en welke voordelen zal het hebben voor de energievoorziening in de regio?

Het doel van TenneT leveringszekerheid. Om dit ook in de toekomst te kunnen garanderen, is het cruciaal om flexibiliteit in het energiesysteem in te bouwen. Energieopslag is hierin onmisbaar. TenneT ziet een behoefte van 11GW in 2030 om de leveringszekerheid in heel Nederland te kunnen garanderen. Dit project is daar een eerste grote stap in om dit te kunnen bewerkstelligen. Groningen is hierin een belangrijk knooppunt in de elektriciteitstoevoer van Nederland. Ook zijn er in Groningen veel zonneparken en windparken gevestigd, waarvan de duurzaam opgewekte elektriciteit niet altijd op het juiste moment naar de gewenste afnamelocaties

Welke batterijen gaan jullie gebruiken en hoe duurzaam zijn deze?

We hebben geen uitgesproken voorkeur voor bepaalde technologieën. Op dit moment zien wij nog wel dat Li-ion LFP de meest efficiënte oplossingen bieden. In de bouw zullen wij in ieder geval van onszelf, maar ook van onze toeleveranciers verlangen dat de meest duurzame oplossing wordt gekozen. Voor het beton dat wij in voorgaande projecten benodigd hadden hebben wij duurzaam, hergebruikt, beton gekozen, waardoor we 60% CO2 besparen tijdens de bouw.

Welke impact op het milieu verwachten jullie en welke maatregelen nemen jullie om deze te minimaliseren?

In de bouw zullen wij in ieder geval van onszelf, maar ook van onze toeleveranciers verlangen dat de meest duurzame oplossing wordt gekozen. Voor het beton dat wij in voorgaande projecten benodigd hadden hebben wij duurzaam, hergebruikt, beton gekozen, waardoor we 60% CO2 besparen tijdens de bouw. Voor dit het project willen we proberen nog verder te gaan in de duurzame oplossingen tijdens de bouw.

Speelt de stikstofproblematiek jullie parten?

Net als voor ieder project in de buurt van stikstof gevoelig gebied in Nederland moet er een toets gedaan worden om te bepalen of de stikstofuitstoot tijdens de bouwfase onder het toegestane niveau blijft. Wij gaan ervan uit dat we tijdens de bouwfase geen overschrijding van de stikstofnorm zullen veroorzaken. Als er vooraf blijkt dat er toch sprake kan zijn van overschrijding zullen wij onze werkwijze zodanig aanpassen dat dit niet meer het geval is. Dat zullen we dan bijvoorbeeld doen door (gedeeltelijk) elektrisch aangedreven gereedschappen en machines te gebruiken. De regels zullen voor dit project in ieder geval niet anders zijn dan voor andere projecten in Nederland. Tijdens de operationele fase zal er in het geheel geen sprake zijn van stikstof-uitstoot op deze locatie.

Wanneer gaan jullie deze opslaglocatie in gebruik nemen?

Wij verwachten dat de ontwikkeling en bouw in totaal drie jaar in beslag zal nemen. De energie-opslag zal in fasen worden gebouwd en in gebruik genomen. Wij verwachten dat de eerste batterijen in bedrijf zullen komen rond eind 2025 begin 2026. De laatste batterijen

zullen waarschijnlijk voor eind 2026 in bedrijf komen. Dit is een voorlopige planning. De werkelijke bouwtijd zal veel afhangen van de levertijd van componenten.